

TRASH-TALKING ЯК ЕЛЕМЕНТ СПОРТИВНОГО ДИСКУРСУ

Стрельнік Аліна

студентка 6 курсу Факультету романо-германської філології Київський Столичний
Університет імені Бориса Грінченка

adstrelnik.frgf23m@kubg.edu.ua

TRASH-TALKING AS AN ELEMENT OF SPORTS DISCOURSE

Strelnik Alina

6th year student of the Faculty of Romance and Germanic Philology Borys Grinchenko Kyiv
Metropolitan University

adstrelnik.frgf23m@kubg.edu.ua

У статті досліджується явище trash-talking як дискурсивний феномен у спортивному середовищі англomовних країн. Trash-talking, що передбачає використання гострих, іноді образливих висловлювань, спрямованих на психологічний тиск на суперників, є важливим аспектом спортивної комунікації, що впливає на взаємодію між спортсменами, аудиторією та формує культурні особливості спортивного дискурсу. Дослідження охоплює лінгвістичні характеристики, соціокультурний контекст та різні дискурсивні жанри trash-talking, а також розглядає його етичні межі, гендерні аспекти та вплив на аудиторію. У статті також визначено перспективи подальших досліджень у напрямі вивчення соціолінгвістичного, культурного та психологічного аспектів спортивного дискурсу.

Ключові слова: trash-talking, культурні особливості, мовленнєві акти, психологічний вплив, спортивний дискурс

The article examines the phenomenon of trash-talking as a discursive feature in the sports environment of English-speaking countries. Trash-talking, which involves the use of sharp, sometimes offensive remarks aimed at psychological pressure on opponents, is a significant aspect of sports communication, influencing interactions between athletes and audiences and shaping the cultural characteristics of sports discourse. The study explores the linguistic features, sociocultural context, and various discursive genres of trash-talking, as well as its ethical boundaries, gender aspects, and impact on audiences. The article also outlines prospects for further research in sociolinguistic, cultural, and psychological dimensions of sports discourse.

Keywords: trash-talking, cultural characteristics, speech acts, psychological impact, sports discourse

Вступ. Trash-talking є однією з яскравих характеристик сучасного спортивного дискурсу англomовного середовища. Це явище, що набуло популярності завдяки різним видам спорту, має значний вплив на формування конкурентного духу та взаємодії між спортсменами, уболівальниками і спортивною аудиторією загалом. Trash-talking включає використання гострих, часто образливих фраз, які спрямовані на суперника з метою психологічного впливу,

і може варіюватися від легкої гри словами до агресивних заяв, спрямованих на деморалізацію опонента [1]. Хоча таке спілкування часто асоціюється з непрофесіоналізмом або неспортивною поведінкою, воно стало невід'ємною частиною багатьох спортивних подій, особливо в англомовних країнах.

Постановка проблеми. У сучасних дослідженнях спортивного дискурсу trash-talking отримує все більшу увагу через свій багатий потенціал для лінгвістичного та соціального аналізу. Проте, незважаючи на актуальність теми, питання про те, яким чином trash-talking впливає на комунікацію між учасниками змагань та як він відображає особливості англомовної культури, залишається недостатньо дослідженим. Важливо зрозуміти, які мовні та культурні фактори сприяють розвитку цього явища та як воно змінює спортивний дискурс у глобальному контексті. Розгляд феномену trash-talking є необхідним для повного розуміння специфіки англомовного спортивного дискурсу, його впливу на аудиторію та культурного значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних дослідженнях, що стосуються спортивного дискурсу, помітна увага приділяється явищу вербальної агресії та використанню специфічних стратегій для досягнення психологічної переваги у змаганнях. Багато дослідників таких як Terry, P. C., & Lane, A. M., Jackson, M., Smith, D., Johnson, R., Smith, J. K. вивчали різні аспекти trash-talking починаючи з психологічного аспекту та закінчуючи культурним.

Метою статті є дослідити trash-talking як елемент у спортивному дискурсі. Зокрема, стаття націлена на визначення основних характеристик та мовних особливостей trash-talking, вивчення його впливу на взаємодію між спортсменами та аудиторією, а також аналіз культурного контексту, що сприяє розвитку цього явища.

Результати досліджень. Trash-talking/Trash-talk (Треш-токін/треш-ток) як мовленнєва практика у спортивному контексті постає дискурсивним феноменом, оскільки він не просто передає інформацію чи емоції, але й активно впливає на соціальну динаміку між учасниками спортивної взаємодії. Ця практика формує специфічні ролі та відносини між спортсменами, створюючи особливий тип комунікації, який відрізняється від звичайного мовлення. У спортивному контексті Trash-talking виступає не лише способом вираження, але й засобом маніпуляції, який впливає на психологічний стан суперників, їхню мотивацію та поведінку.

Дискурсивні жанри є ключовим елементом у структурі будь-якого дискурсу, оскільки вони визначають його специфіку та функціональне призначення. Треш-ток, як окремий дискурсивний жанр, займає особливе місце в спортивному середовищі, де він використовується для вираження агресії, насмішки та провокацій.

Треш-ток відрізняється від інших жанрів своєю спрямованістю на підлив морального і психологічного стану опонента, що досягається через використання специфічних мовленнєвих актів. Ці мовленнєві акти мають на меті не лише передати інформацію, але й викликати певну емоційну реакцію, створити атмосферу ворожості і напруження. Вони можуть включати в себе такі прояви, як образи, грубощі, виклики на бійку, саркастичні зауваження, що мають на меті поставити під сумнів компетентність чи фізичні можливості опонента [2].

Мовленнєві акти, пов'язані з треш-током, мають чітко виражений агресивний характер, що підкреслюється використанням зниженої лексики, сленгу, а іноді й відвертої ворожості. Це можуть бути прямі образи, що зачіпають особистісні якості, фізичні дані або спортивні досягнення суперника [3]. Грубощі, як частина треш-току, часто спрямовані на провокування емоційного вибуху, що може призвести до втрати концентрації і, як наслідок, зниження продуктивності на полі чи арені. Лайка, виклики на бійку або інші форми фізичної конфронтації також є частиною цього жанру, що підкреслює його зв'язок із фізичним і психологічним тиском [5].

Інвективи, як особлива форма мовленнєвої агресії, мають виражене негативне забарвлення, що робить їх потужним інструментом впливу в умовах конфліктної комунікації. Основна їхня мета – приниження або зниження статусу опонента, що досягається через використання нецензурної лексики або образливих висловлювань [7,9].

В англійській мові можна навести такий приклад: «You're nothing but a coward, hiding behind your lies!» Ця фраза є яскравим прикладом інвективи, яка використовує слово «coward» (боягуз), щоб принизити людину, звинувачуючи її в моральній слабкості та нечесності. Вираз «hiding behind your lies» (ховаєшся за своїми брехнями) додатково підсилює презирство, наголошуючи на відсутності в людини мужності чи честі. Такий інвективний вислів не лише ображає, а й демонструє повне неприйняття та зневагу до об'єкта мовлення, що підсилює емоційний вплив на того, кому адресовано ці слова [5].

Пейоратив також є загальновживаним актом, який використовуються для знецінення або приниження певних якостей чи особливостей об'єкта. У спортивному середовищі вони часто спрямовані на характеристику гравців, їхніх фізичних даних, особистих якостей та поведінки.

Фізичні пейоративи підкреслюють ті особливості, які, на думку оточення, роблять людину менш придатною для спорту або знижують її шанси на успіх. Наприклад, слово «товстун» є загальновживаним і вказує на зайву вагу як на перешкоду до швидкості та витривалості, що є важливими для спортсменів.

Пейоративи спрямовані на моральні та особистісні якості зазвичай характеризують недостатню мотивацію, відсутність цілеспрямованості або бажання перемагати [6,8]. Футбольний тренер Жозе Моурінью одного разу назвав футболіста Делі Аллі «ледарем» і «нікчемою», коли той демонстрував недбалість у тренуваннях і на полі. Моурінью стверджував, що Балотеллі «не вистачає бойового духу та мотивації», через що він підриває загальний рівень команди [5]. Негативне значення таких найпоширеніших слів як «ледар», «безхребетний», «нікчема». формується внаслідок суспільного ідеалу спортсмена як людини, здатної до самопожертви, рішучості та витривалості. Відсутність цих якостей автоматично ставить під сумнів цінність гравця.

Trash-talking використовує лайку як різновид пейоративів задля того, щоб задавати агресивний тон і темп гри. Прикладом може бути ситуація в спортивному контексті, коли гравець на полі вигукує супернику: «You're all talk, no game» (Ти тільки говориш, а грати не вмієш!). Цей вислів натякає на те, що суперник не здатен продемонструвати реальні навички, хоча й багато говорить. Хоча це не є прямою образою, воно знижує статус суперника, виставляючи його менш компетентним і слабким в очах інших, зокрема, команди та глядачів. Таким чином, лайка є особливим видом пейоративів, який забезпечує баланс між агресією і соціальною прийнятністю. Вона дозволяє мовцю виражати негатив і приниження, зберігаючи при цьому певний рівень ввічливості, який є важливим у певних соціальних контекстах.

Trash-talking виступає як засіб динамічного мовно-знакового кодування, що має на меті змінити реальні фізичні характеристики учасників змагань. За рахунок створення нового смислового простору, trash-talking модифікує комунікативну ситуацію таким чином, щоб викликати необхідну реакцію у суперника. Це явище представляє собою важливий аспект спортивного дискурсу, де боротьба за психологічну перевагу є такою ж значущою, як і фізичне протистояння на полі чи арені. Наприклад, у вислові «You're worthless in this sport» (Ти нічого не вартий у цьому спорті) представляє собою яскравий приклад агресивного психологічного навантаження, в якому не лише критикуються спортивні досягнення опонента, а й відкрито принижуються його здібності та статус як спортсмена.

У багатьох культурах є теми, які є настільки священними, що будь-яка їхня згадка у негативному контексті може спровокувати сильну агресію або розпач. Наприклад, релігійні переконання часто є такими табу, і треш-ток, що зачіпає ці аспекти, може мати катастрофічні наслідки для психоемоційного стану суперника. Використання фраз на кшталт "Your faith is as fake as your game." — "Твоя віра така ж фальшива, як і твоя гра." — спрямоване на підриг духовного стрижня суперника, що може спричинити втрату концентрації та контроль над

ситуацією на полі. Фрази на зразок "Your people are only good for running away." — "Ваш народ тільки й уміє, що тікати." — апелюють до історичних або соціальних травм і можуть спричинити сильну реакцію, яка знижує психологічну стійкість суперника.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, trash-talking у спортивному дискурсі виступає не просто засобом комунікації, а складним феноменом, що включає соціальні, психологічні та культурні аспекти спортивної взаємодії. Це явище, спрямоване на психологічний тиск і деморалізацію опонента, виходить за межі звичайного мовлення, створюючи особливий дискурсивний жанр, який активно формує соціальну динаміку між учасниками спортивних взаємодій. Trash-talking як окремий дискурсивний жанр представлений доволі типовим набором мовленнєвих актів. Зазначені мовленнєві акти переважно є пейоративними, одночасно передають інформацію, емоції та спрямовані на підрив морального стану суперника. Знижена лексика, образи, інвективи та пейоративи сприяють створенню напруженого психологічного клімату на полі, змушуючи спортсменів та аудиторію по-іншому сприймати спортивну конкуренцію.

Trash-talking можна розглядати як механізм соціального впливу, який формує специфічні ролі та взаємозв'язки між гравцями. Він діє не тільки як спосіб знецінення суперника, але й як засіб формування особливої культури агресії та маніпуляції у спорті. Дискурсивний контекст цього явища відображає культурні особливості англomовного спортивного середовища, де агресія, насмішка та провокації стають невід'ємною частиною гри [4]. Водночас trash-talking, як мовний код, слугує засобом створення нового значеннєвого простору, що трансформує комунікативну ситуацію для досягнення психологічної переваги. Подальші дослідження феномену trash-talking можуть розвиватися у кількох важливих напрямках, які відкривають нові можливості для розуміння спортивного дискурсу, соціальних та культурних аспектів взаємодії між спортсменами і аудиторією.

Список використаних джерел

1. Miller, A. (2020). The art of provocation in competitive sports. *Football Analysis Journal*, 18(1), 53.
2. Johnson, R. (2022). Verbal tactics in combat sports. *Combat Sports Quarterly*, 12(3), 32.
3. Smith, J. K. (2012). The psychology of sports trash talk: A review of the literature. *Journal of Sport and Social Issues*, 36(4), 356–370.
4. Terry, P. C., & Lane, A. M. (2000). A social cognitive theory of sport performance. *Sport and Exercise Psychology Review*, 12(3), 167–178.
5. Гладуш, Н. Ф. (2005). Основи прагматичної таксономії непрямих мовленнєвих актів. *Вісник Сумського державного університету*, (5), 25–31.
6. Кузик, О. А. (2011). Мовленнєва агресія: лінгво-риторичний аспект. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*, (96)(1), 457–462.
7. Кузик, О. А. (2011). Мовні засоби актуалізації інвективної прагматики «ярликів» у текстах англomовного масмедійного дискурсу. *Міжнародні відносини: політичні, правові, економічні, лінгвокраїнознавчі аспекти*, 168–170. Львів.

8. Кузик, О. А. (2017). Семантико-синтаксичні особливості ввідної синтагми висловлювань із зовнішнім адресантом мовленнєвої агресії (на матеріалі медіатекстів англомовного політичного дискурсу). У *Тезах звітної наукової конференції професорсько-викладацького складу факультету іноземних мов національного університету ім. Івана Франка за 2016 рік* (с. 69–70). Львів.
9. Форманова, С. В. (2013). *Інвективи в українській мові*. Одеса.
10. <https://www.tiktok.com/@bodymusic420/video/7255268391500434714>